

Aprentatge i formació cristiana

Dm, 21/09/2021 per Josep Gallifa

[Universitas](#)

En l'article anterior vàrem tractar del desenvolupament integral de la persona. Ara que les institucions educatives comencem el curs podem preguntar-nos: Com es pot facilitar aquest desenvolupament integral des de l'educació? I en particular com es pot facilitar des de l'educació cristiana? Hi ha una paraula que resumeix la resposta: la formació. Parlem-ne breument.

La paraula formació pot tenir diversos significats. Per exemple Xavier Marcet en un article a la Vanguardia de fa un temps deia referint-se a la formació en els entorns empresarials: "No hem de confondre la formació amb l'aprenentatge, només l'aprenentatge és el motor de la transformació". Estava probablement entenent un dels significats de la paraula formació, el que en anglès es tradueix com a "training". Però el més interessant per l'educació cristiana és entendre formació també com a "bildung" de l'alemany.

No voldria entrar en un debat nominalista, no en soc massa amic, però si que és necessari parlar-ne quan pot afectar les concepcions que tenim, les quals poden tenir conseqüències sobre la pràctica. També s'ha de tractar d'evitar confusions. Parlarem tanmateix d'educació en general, en totes les etapes i nivells, no només referida a l'àmbit empresarial com feia Marcet.

Parlem primer d'aprenentatge, que és una paraula avui molt emprada perquè fa referència a qualsevol canvi que es produeix en la ment persona. És un terme prou general per incloure aspectes molt diversos. Hi ha modalitats d'aprenentatge que són educativament molt interessants i necessàries, quan té rellevància sobretot el "com" s'aprèn. Dewey va plantejar el "*learning by doing*", aprendre mitjançant l'acció, però també de la reflexió sobre l'actuar. És l'àmbit de l'adquisició d'habilitats (*hard* o *soft skills*), de competències, que poden facilitar també la innovació i la creativitat. Es pot entendre també com l'àmbit de l'expertesa en el "fer", com la que es transmetia als gremis entre el mestre d'un ofici i un aprenent. Hi ha també, per tant, una lògica antropològica en aquest tipus d'aprenentatge. Tanmateix l'aprendre fent no esgota el potencial de l'educació.

Efectivament, ja que en educació és rellevant també el "què" aprendre. La tradició humboldtiana germànica, fent una síntesi entre l'aprenentatge propi de les ciències i la tradició cristiana, té una paraula per referir-se a la formació que és "bildung". No és el "training" anglès, no es pot traduir com a aprenentatge, s'assembla més a auto-formació reflexiva. És a dir que, perquè hi hagi "bildung", l'estudiant s'ha de implicar en la pròpia formació amb discerniment, harmonitzant ment i cor en un procés de transformació personal. No només s'aprenen coneixements, tècniques o competències, sinó també valors i cosmovisions i integració de la individualitat a la societat, identitat. No només en l'àmbit del fer, sinó també en l'àmbit del ser.

Educació és instrucció però hi ha d'haver també una valoració del què s'aprèn. Hi pot haver més d'una cosmovisió. Les grans tradicions com el cristianisme (on va néixer la "bildung") són una esfera de valoració i de significat, com també ho pot ser la tradició laica. Aquest idea de l'"humanistische bildung" (formació humanística) va concretar-se en la universitat humboldtiana i el Gymnasium

(educació secundària) de la tradició germànica. Amb la convivència harmònica amb les ciències i els ideals de la modernitat. Una modernitat diferent a la que va influir el nostre sistema. Aquesta formació es realitza en aquesta tradició des de l'autonomia, tant personal com de les institucions. Sense aquestes autonomies i l'exercici de la llibertat humana no es pot entendre la formació-“bildung”. D'aquesta forma doncs una part d'implicació personal reflexiva és indispensable per a la maduració i desenvolupament del potencial de cadascú.

La paraula educació massa sovint s'ha pres en referència només com a ensenyament o instrucció és a dir a transmissió de coneixements, que no volem pas menysvalorar. Tanmateix tant l'aprenentatge competencial de l'aprendre fent de Dewey i com l'aprendre a ser i a desenvolupar-se integralment dintre una tradició com la cristiana de la “bildung”, han de ser part de l'educació d'avui. No n'hi ha prou amb la instrucció i l'aprenentatge, cal també la formació.